

วิธีดำเนินการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแม่ของเด็กเล็กในชนบทไทย จำนวน 200 คน ซึ่งมีลูกที่มีอายุระหว่าง 2 ปี 3 เดือน ถึง 3 ปี 5 เดือน โดยเลือกมาจากตำบลตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยได้แก่ ภาคกลาง (ตำบลปากน้ำ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : ตำบลบางตลาด ตำบลท่าทองกลาง ตำบลบางตลาด อำเภอบางบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา : ตำบลคลองข่อย ตำบลบ้านเล็ก ตำบลท่าชุมพล อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี) มีจำนวนทั้งหมด 84 คน ภาคเหนือ (ตำบลริม ตำบลผาตอ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี : ตำบลหนองพยอม ตำบลคงตะขบ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร) มีจำนวนทั้งหมด 58 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตำบลเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน : ตำบลแวง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด) มีจำนวนทั้งหมด 58 คน

การที่ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะในเขตภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยกเว้นภาคใต้ เนื่องจากผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจภาคใต้ พบว่าไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปเก็บข้อมูลในชนบทที่ไม่มีน้ำไม่มีไฟ อาจมีอันตรายจากโจรหรือพวกผู้ก่อการร้ายได้ ฉะนั้นเป้าหมายของการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะยึดถือความสะดวกและปลอดภัยเป็นประเด็นสำคัญ จึงเลือกผู้กลุ่มตัวอย่างมาจากท้องถิ่นต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในภาคกลางมีจำนวนสูงกว่าภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากภาคกลางประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ มากกว่าภาคอื่น ๆ โดยได้รวมเอาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่เดิมประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตราด เข้ามารวมไว้ในภาคกลางด้วย จึงทำให้ภาคกลางเป็นภาคที่สามารถเลือกผู้กลุ่มตัวอย่างได้มากกว่าภาคอื่น ๆ เนื่องจากมีจำนวนประชากรสูงกว่าภาคอื่น ๆ การหาผู้กลุ่มตัวอย่างง่ายและสะดวกกว่าภาคเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การเก็บข้อมูลกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่า ๆ กัน โดยจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่เกิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมทางอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวทางจากผลการค้นคว้าของอำไพ อินฟ้าแสง และสมพร บัวทอง¹ และดัดแปลงจากแบบสอบถามซึ่งญี่ปุ่นได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็ก อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่องพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กเล็ก หรือมีชื่อเรียกว่า Cross-Cultural Study of Personality Development of Children : Ego Formation and Mother-Child Interaction 1975-1978 ซึ่งเป็นโครงการร่วมศึกษาวิจัยระหว่างประเทศไทย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ได้สร้างขึ้นไว้เพียง 3 ด้านเท่านั้น คือ อารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว และอารมณ์เค็มของใจ

2. แบบสอบถามชนิดนี้ วัดพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็ก 8 ด้านคือ

- ก. อารมณ์โกรธ
- ข. อารมณ์กลัว
- ค. อารมณ์เค็มของใจ
- ง. อารมณ์อิจฉา
- จ. อารมณ์ริษยา
- ฉ. อารมณ์อยากถู้อยากเห็น
- ช. อารมณ์สนุกสนานรำเริง
- ซ. อารมณ์รัก

¹อำไพ อินฟ้าแสง และสมพร บัวทอง, "ความกลัวของเด็กไทย," รายงานการวิจัย ฉบับที่ 6 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก (2509), หน้า

คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางอารมณ์แต่ละด้าน มุ่งจะถามขอให้จริงจังนี้

1. การรับรู้ของแมตต่อการแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ของลูก
2. การรับรู้ของแมตต่อสาเหตุการเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ของลูก
3. การรับรู้ของแมตต่อวิธีการแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ของลูก
4. ปฏิกริยาของแมตต่อการแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ของลูก

สำหรับแบบสอบถามชุดนี้ จะใช้เวลาในการตอบ 10 ถึง 15 นาที

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพฤติกรรมทางอารมณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยทำการสัมภาษณ์แม่ของเด็กจำนวน 10 คน ที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม และได้นำสิ่งบกพร่องนั้นมาแก้ไขปรับปรุง

การรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากแผนกวิชาจิตวิทยา ไปติดขอความร่วมมือจากนายอำเภอประจำท้องถิ่น เพื่อขอความสวทกในการติดต่อกับท่าน ผู้ใหญ่บ้านในเขตชนบทที่ผู้วิจัยต้องการสำรวจหากกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยในครั้งนี้
2. ท่านและผู้ใหญ่บ้าน ทำการสำรวจหากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดและชักชวนให้กลุ่มตัวอย่างมารับการสัมภาษณ์จากผู้วิจัยที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน และท่าน โดยช่วยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ด้วย
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์แม่ของเด็ก เกี่ยวกับพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็กตามที่แม่รับรู้

เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจสูง และกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ โดยยึดถือเกณฑ์จากการกำหนดรายได้ต่ำสุด ซึ่งทางกรมแรงงานกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดไว้ดังนี้

ภาคกลาง จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดราชบุรี อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 21 บาท

ภาคเหนือ จังหวัดน่าน จังหวัดพิจิตร อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 19 บาท

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดร้อยเอ็ด อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 19 บาท ¹

แล้วนำรายได้ของแต่ละภาคมารวมกัน คำนวณหารายได้เฉลี่ยเป็นเดือนเพื่อแบ่งข้อมุลออกเป็นกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง และกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ ผลจากการคำนวณพบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 1,000 บาทโดยเฉลี่ยขึ้นไป เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง สำหรับผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 1,000 บาทโดยเฉลี่ยลงมา ถือว่าเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

การที่ผู้วิจัยกำหนดรายได้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพียงอย่างเดียว เนื่องจากอาชีพและการศึกษาของคนในชนบทมีความคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างกันในด้านรายได้ ซึ่งจะทำให้มีสภาพความเป็นอยู่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้การใ้รายได้เป็นเกณฑ์ จะทำให้สภาพแวดล้อมต่างกัน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ฐานะเศรษฐกิจสูงและต่ำ โดยไม่คำนึงถึงอาชีพหรือการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มใหญ่ แต่ละกลุ่มยังแบ่งแยกย่อยไปอีกเป็น 4 กลุ่มย่อย โดยมีจำนวนเท่า ๆ กัน กลุ่มละ 25 คน โดยจำแนกตามฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว และลำดับที่การเกิดของลูก ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ และ 8 กลุ่มย่อย ดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

¹ มหาดไทย, กระทรวง, กรมแรงงาน. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 6) พิมพ์เผยแพร่โดย กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย รง. 215/20, หน้า 2-3.

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มใหญ่ จำแนกออกเป็น 8 กลุ่มย่อย
ตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่เกิด
ของลูก

กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจ : สูง				กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจ : ต่ำ			
ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
โต	รอง	โต	รอง	โต	รอง	โต	รอง
25	25	25	25	25	25	25	25

จากตารางที่ 1 อาจพิจารณาจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ 8 กลุ่มย่อย คือ

1. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งมีลูกชาย คนโต จำนวน 25 คน
2. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งมีลูกชาย คนรองจำนวน 25 คน
3. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งมีลูกหญิง คนโต จำนวน 25 คน
4. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งมีลูกหญิง คนรองจำนวน 25 คน
5. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีลูกชาย คนโต จำนวน 25 คน
6. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีลูกชาย คนรองจำนวน 25 คน
7. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีลูกหญิง คนโต จำนวน 25 คน
8. กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งมีลูกหญิง คนรองจำนวน 25 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของค่าตอบ แต่ละข้อความของพฤติกรรมทางอารมณ์
แต่ละด้าน ซึ่งมีทั้งหมด 8 ด้าน

2. จำแนกคะแนนความดีที่ได้ลงในตาราง ตามตัวแปรด้านเพศ ลำดับที่การเกิด และฐานะทางเศรษฐกิจ

3. คำนวณค่าความถี่ เกี่ยวกับการรับรู้ของแม่ต่อพฤติกรรมทางอารมณ์แต่ละด้าน เป็นคาร้อยละ เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางต่อไป